

Sygn. akt III AUa 106/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Aleksandra Tobiasz-Skrzypek

Sędziowie: SA Ewa Jankowska (spr.)

SO Agnieszka Ambroziak

Protokolant: sekr.sądowy Karolina Majewska

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2016 r. w Warszawie

sprawy A. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

o prawo do wypłaty niezrealizowanych świadczeń po zmarłej J. D. za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. wraz z odsetkami ustawowymi

na skutek apelacji A. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 października 2014 r. sygn. akt XIII U 1347/14

1. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z 10 kwietnia 2014 roku, znak: NS/o/055006009 w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do wypłaty A. D. niezrealizowanego przez J. D. świadczenia emerytalnego za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku;

2. oddala apelację w pozostałej części,

3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. na rzecz A. D. kwotę 150 (sto pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 106/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 2 października 2014 r. oddalił odwołanie A. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z 10 kwietnia 2014 r. odmawiającej jej prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce J. D. w postaci emerytury zmarłej za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Sąd Okręgowy dokonał następujących ustaleń faktycznych w sprawie:

J. D., ur. (...), w dniu 21 sierpnia 2009 r. złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury. We wniosku tym zawarła informację, iż pozostaje nadal w stosunku pracy (t. I k. 33-36 a.r.).

Decyzją z dnia 15 września 2009 r. organ rentowy ustalił wnioskującej - J. D. prawo do wcześniejszej emerytury. Decyzją z dnia 8 listopada 2011 r. wypłata świadczenia emerytalnego została zawieszona z uwagi na kontynuację zatrudnienia, (t. I k. 114a.r.)

J. D. dnia 26 listopada 2012 r. złożyła wniosek o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń emerytalnych i wypłatę świadczeń zaległych (t. II k. 26 a.r.). Dnia 18 stycznia 2013 r. organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 r. (t. II k. 27 a.r.).

Decyzją z dnia 14 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił uchylenia decyzji z dnia 8 listopada 2011 r. w części, w której dotyczyła ona zawieszenia prawa do emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (t. II k. 35 a.r.).

Od decyzji tej zainteresowana nie wniosła odwołania w związku z czym decyzja ta uprawomocniła się.

J. D. zmarła w dniu 11 maja 2013 r. (t. II k. 39 a.r.). Córka zmarłej, A. D. wniosła o wypłatę świadczeń, które przysługiwały matce od dnia 1 października 2011 r. (t. II k. 71 a.r.). Dnia 10 kwietnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych po rozpatrzeniu wniosku odmówił prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej (t. II k. 72 a.r.) Decyzja ta została przez zainteresowaną zaskarżona.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz w aktach emerytalnych. W ocenie Sądu treść dokumentów nie budzi wątpliwości, nie były one także kwestionowane przez żadną ze stron. Według Sądu ten materiał dowodowy jest przekonujący oraz rzetelny. Dlatego uznać go należało za wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. D. nie zasługiwało na uwzględnienie.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przepis art. 103 a stanowiący, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Jednocześnie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw stanowi, iż do emerytur przyznanych przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 stycznia 2011 r., przepis art. 103a ustawy emerytalnej będzie stosowany poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez rozwiązania stosunku pracy jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowiącego przez nie prawa wynikającego z art. 2 Konstytucji RP.

W związku z tym, iż orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zostało ogłoszone dnia 22 listopada 2012 r., zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia a nie datą jego wydania.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny nie wskazał w wyroku oraz w jego uzasadnieniu innej daty utraty mocy prawnej wskazanych przepisów.

Zgodnie z powyższym orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wywołuje skutki prawne na przyszłość z dniem 22 listopada 2012 r. i nie ma zastosowania do przypadającego przed tym dniem okresu zawieszenia emerytur na podstawie art. 28 ustawy o zmianie finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy ustalił, iż o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po zmarłej matce za okres przewidziany w ustawie z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. wniosła jej córka.

Mając na uwadze art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 169), wypłata zawieszonych emerytury następuje na wniosek emeryta.

Art. 10 tej ustawy stanowi również, iż w sprawach tej ustawy nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy m.in. art. 136 ust. 2-3 ustawy emerytalnej w myśl, których w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawał ta osoba.

Osoby te mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła.

W związku ze śmiercią J. D., stało się niemożliwym aby złożyła ona wniosek o wypłatę niezrealizowanych świadczeń za okres przewidziany w ustawie, ponieważ śmierć jej nastąpiła przed wejściem jej w życie.

Z uwagi pa powyższe córka zmarłej - A. D. nie mogła wstąpić do postępowania prowadzonego przez organ rentowy mającego na celu wypłatę spornych kwot.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji wyroku.

W apelacji od powyższego wyroku odwołująca się wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania poprzez przyznanie jej zawieszonych świadczeń emerytalnych po zmarłej J. D. za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Apelacja oparta została na zarzutach naruszenia art. 7 ustawy z 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie do 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. poprzez jego niezastosowanie mimo, że bezspornie wniosek J. D. o wypłatę zawieszonych świadczeń obejmował ten okres; oraz na zarzutach naruszenia prawa procesowego – art. 227 k.p.c. w związku z art. 217 k.p.c. wobec pominięcia dowodu z zeznań świadka H. G. (S.) – art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną wykładnię wniosku J. D. z 26 listopada 2012 r.

W uzasadnieniu apelacji wywodzi, iż jednolita linia orzecnicza Sądu Najwyższego prowadzi do wniosku, że utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją co do zasady oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia.

Wyrok Trybunału ma generalnie skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2008 r. sygn. akt V CO 43/08, Lex nr 564856, wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2006 r. sygn. akt II PK 42/06 Lex nr 950622).

A. D., powołując się na wniosek J. D. z 26 listopada 2012 r. złożyła jako osoba uprawniona na podstawie art. 136 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o wypłatę

zawieszonych świadczeń powołując się na ustawę z 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Ustawa ta nie precyzuje, kiedy należy składać wnioski, ani jak postępować z wnioskiem złożonym przed datą wejścia jej w życie.

Ustawa służy jedynie potwierdzeniu oraz uporządkowaniu sytuacji osób uprawnionych do świadczeń emerytalnych, natomiast wnioski złożone przed jej wprowadzeniem powinny zostać rozpatrzone w oparciu o ugruntowany pogląd doktryny, z którego wynika, że derogacja uznanych za niezgodne z Konstytucją RP przepisów następuje ze skutkiem *ex tunc*.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Apelacja odwołującej się zasługuje na uwzględnienie.

Bezsporne jest, iż J. D. w dniu 26 listopada 2012 r. złożyła do organu rentowego wniosek o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń emerytalnych i wypłatę świadczeń zaległych powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12.

Decyzja organu rentowego z 18 stycznia 2013 r. dotyczy wyłącznie podjęcia wypłaty emerytury od dnia 22 listopada 2012 r. (data ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw), nie zawiera rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o wypłatę świadczeń zaległych. Decyzja ta podejmując wypłatę emerytury nie zawiera żadnego uzasadnienia takiej decyzji.

Wskazuje wprawdzie podstawę prawną w postaci wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285) oraz artykuły 145a, 151 i 180 ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 09, poz. 1071 ze zm.) oraz ustawę z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale sama podstawa prawna nie wyjaśnia treści wydanej decyzji.

Art. 145 k.p.a. dotyczy wznowienia postępowania w przypadku wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niezgodności przepisu z Konstytucją, art. 151 k.p.a. wskazuje rodzaje rozstrzygnięć po wydaniu postanowienia o wznowieniu postępowania, art. 180 k.p.a. dotyczy zakresu stosowania tego kodeksu w sprawach ubezpieczeniowych.

Podjęcie wypłaty emerytury nastąpiło bez wznowienia postępowania wyłącznie z powodu usunięcia wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego określonego przepisu z porządku prawnego.

Kolejna decyzja organu rentowego powołująca się na wniosek z 26 listopada 2012 r. powołująca się na art. 151 § 1 k.p.a. odmawiająca uchylecia decyzji z 8 listopada 2011 r. w części zawieszającej prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. została wydana 14 marca 2013 r. Decyzja nie zawiera bezpośredniego rozstrzygnięcia wniosku o wypłatę zaległej emerytury.

W aktach rentowych brak jest dowodu doręczenia odpisu decyzji J. D..

Z akt sprawy wynika, że w tym okresie J. D. była już bardzo chora, w złym stanie a zatem, o ile decyzja została jej doręczona nie można postawić zarzutu, iż nie dochowała należytej staranności celem wyjaśnienia, czy ta decyzja w istocie oznacza odmowę wypłacenia jej świadczenia emerytalnego za wskazany wyżej okres.

Organ rentowy, nie dysponując dowodem doręczenia odpisu decyzji, powinien był, w dacie złożenia przez A. D. wniosku o zasiłek pogrzebowy po zmarłej matce (19 maja 2013 r.) ustalić, czy nastąpiło doręczenie decyzji, kiedy i czy upłynął już termin do wniesienia odwołania z uwagi na zapis art. 136 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i ewentualnie pouczyć A. D. o możliwości wniesienia takiego odwołania.

Niedokonanie przez organ rentowy wskazanych czynności skutkuje uznaniem, iż postępowanie o wypłatę zaległych świadczeń za sporny okres zostało nieukończony wskutek śmierci osoby, która o to świadczenie wystąpiła.

A. D. jest uprawniona do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o to świadczenie. Jest jedynym dzieckiem zmarłej J. D., mieszkała razem z nią i prowadziła wspólne gospodarstwo domowe (art. 136 ust. 1 cytowanej ustawy), wystąpiła z wnioskiem w dniu 6 marca 2014 r. a więc przed upływem 12 miesięcy od daty śmierci matki (art. 136 ust. 3 cytowanej ustawy). Mąż J. D. mieszka oddzielnie, nie utrzymuje od kilkunastu lat kontaktu z rodziną.

Sąd Apelacyjny w całości podziela argumentację utrwaloną w orzecznictwie sądowym, iż stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z Konstytucją RP przepisu prawnego prowadzi do derogacji tego przepisu ze skutkiem ex tunc albowiem wyrok Trybunału orzeka, iż przepis ten był niezgodny z Konstytucją RP w dacie jego uchwalenia, wprowadzenia do systemu prawnego.

Akt normatywny uznany za Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umowę międzynarodową lub ustawą nie powinien być stosowany przez Sąd w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2000 r. sygn. III ZP 27/00 OSNP 2001/10/331).

Wprowadzenie w życie ustawy z 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. prowadzi do wniosku, iż także ustawodawca uwzględnił skutek ex tunc wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i porządkując go decyzję organu rentowego zobowiązując organ rentowy do wypłaty A. D. niezrealizowanego przez J. D. świadczenia emerytalnego za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Apelacja zmierzała do uwzględnienia odwołania w całości, a więc także żądania zasądzenia odsetek.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny uznał wniosek apelacyjny za niezasadny oddalając apelację na podstawie art. 385 k.p.c. z następujących przyczyn:

Żądanie przyznania odsetek opierało się na twierdzeniu, iż wniosek J. D. z 26 listopada 2012 r. należy traktować jak wniosek złożony na podstawie art. 7 wskazanej wyżej ustawy z 13 grudnia 2013 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, taka interpretacja nie ma oparcia w przepisach prawa.

Cytowana ustawa przewiduje wyłącznie w art. 9 sytuację złożenia przez emeryta przed dniem wejścia w życie ustawy odwołania od decyzji organu rentowego w przedmiocie wypłaty kwoty zawieszony emerytury zobowiązując organ rentowy do zawieszenia postępowania do czasu wydania przez Sąd prawomocnego orzeczenia.

Roszczenie o przyznanie odsetek podlega ocenie w ramach art. 85 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym Zakład nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek, gdy opóźnienia w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie jako, że organ rentowy nie jest uprawniony do takiej oceny skutków orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego jaką przyjmuje orzecznictwo sądowe.

Na marginesie Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż także odwołująca się A. D., świadoma występowania przez zmarłą matkę do organu rentowego z wnioskiem po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, nie dochowała należytej staranności w zakończeniu spraw przed organem rentowym bezpośrednio po śmierci J. D..

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.